

In Cramp en Simmons (1983) wordt over het bedelgedrag bij Zwartkopmeeuwen opgemerkt: "no actual begging for food recorded".

2. Op 30 april werd een (sub)adulte Zwartkopmeeuw gezien, die met nestmateriaal in de snavel luid roepend (long-call note, Cramp en Simmons 1983) opvloog en linea recta op een reeds rondcirkelende (sub)adulte Zwartkopmeeuw op ca 500 meter afstand afging. Beide vogels werden enige minuten lang rondcirkelend waargenomen.

Hoewel het onduidelijk is hoe dit gedrag geïnterpreteerd moet worden (begroetingsceremonie?), is het opmerkelijk dat in Cramp en Simmons (1983) geen melding van een dergelijk gedrag wordt gemaakt.

3. Op 4 mei en 17 mei werd op de Loozerheide te Budel-Dorplein een (sub)adulte Zwartkopmeeuw gezien, die minuten lang (waarschijnlijk langer dan tien minuten) luid roepend (long-call note) binnen een zeer beperkt luchtruim rondcirkelde boven een kleine Kokmeeuwenkolonie. Ofschoon het niet bekend is of het hier een broedvogel betrof, kan deze waarneming wellicht als een territoriumvlucht aangemerkt worden. In Cramp en Simmons (1983) wordt van een dergelijk gedrag slechts gezegd: "apparent territory-marking flights noted in one ♂".

Bedelgedrag, dat een intensieve vorm van "courtship-feeding" is, komt bij Kokmeeuwen veelvuldig voor en wel door het vrouwtje bij het mannetje. Het door beide partners samen rondvliegen is bij Kokmeeuwen eveneens gebruikelijk als onderdeel van de begroetingsceremonie (Cramp en Simmons 1983). Het is onduidelijk of het meenemen van nestmateriaal door de Zwartkopmeeuw een toevalligheid was of als een onderdeel van de begroetingsceremonie beschouwd moet worden. In Cramp en Simmons (1983) wordt bij de Kokmeeuw geen melding gemaakt van het voorkomen van territoriumvluchten, zodat wat dit gedrag betreft de Zwartkopmeeuw mogelijk van de Kokmeeuw afwijkt. Meer studie naar het gedrag van Zwartkopmeeuwen is interessant, met name om na te gaan of de aanwezigheid van Kokmeeuwen en eventuele interacties daarmee hierop van invloed zijn.

Literatuur

Cramp, S. & K.E.L. Simmons (eds) 1983. The Birds of the Western Palearctic, Vol. 3. Oxford Univ. Press.

Tom Heijnen, Boschdijk 1081, 5626 AG Eindhoven.

WAARNEMINGEN VAN EEN WAAIERSTAARTRIETZANGER AAN HET BEUVEN (SOMEREN)

Op 5 oktober 1985 stonden Joep Hendriks en ik aan de zuidkant van het Beuven steltlopers te observeren. Het Beuven was net drooggelegd en trok in die tijd nogal wat steltlopers aan. Het biotoop aan die kant van het Beuven bestaat uit slik, overjarig riet, wilgenstruwelen, ruigtes en verspreid staande berken.

Waaierstaartvrietzanger
Lauve. okt '08

Smits

Op een bepaald moment (ca. 12.30 uur) kwam vanuit het zuiden een luid roepend zangertje aanvliegen, dat pal voor ons in het riet neerplofte. Het verdween toen onzichtbaar in het riet. Op grond van het formaat, de opvallend korte staart, de vlucht en vooral de roep wist ik eigenlijk al zeker, dat het hier een Waaiierstaartrietzanger betrof. Maar graag wilde ik de vogel nog eens horen en vooral zien (we hadden namelijk zon tegen).

Na enkele minuten werden we op onze wenken bediend. Luid roepend voerde de vogel voor onze ogen een baltsvlucht uit, die een tiental seconden duurde. Op een afstand van 15-20 meter hing de vogel in de lucht, zodat we hem (dit keer met de zon van achteren) schitterend konden bekijken. Daarna verdween de Waaiierstaartrietzanger in westelijke richting en dook enkele honderden meters verderop in de ruigte. We hebben de vogel die dag niet meer terug gevonden.

De volgende dag ben ik met Ruud Bouwman en Frank Neijts opnieuw gaan zoeken. We hebben de vogel toen alleen enkele keren op wat grotere afstand gehoord.

Beschrijving

Vorm. Miniatuur-rietzanger met opvallend korte staart. Tijdens de baltsvlucht werd deze gespreid, waardoor de staart nog korter leek. Toen vielen ook de korte, ronde vleugels op.

Tekening. De vogel had een bruine kruin met vrij smalle, isabelkleurige lengtestrepen; bovendelen bruinachtig met bredere rossig-isabelkleurige lengtestrepen. Onderdelen, keel, borst en buik wit met duidelijk afstekende isabelkleurige flanken en donkere onderstaart. De opvallende witte vlekken aan het einde van de staart, die de soort normaal gesproken toont tijdens de baltsvlucht, zijn ons deze keer niet echt opgevallen.

Zang-roep. Een lange reeks van tsieep-tonen.

Voorkomen

De Waaiierstaartrietzanger heeft een uitgestrekt verspreidingsgebied buiten Europa: Afrika, Azië en Australië. In Europa kwam de soort 40 jaar geleden alleen in het mediterrane gebied voor.

Sinds 1959 heeft de soort zich sterk naar het noorden uitgebreid, vooral langs de Franse westkust. Omstreeks 1970 werd Bretagne bereikt en in 1975 broedde de soort al in de omgeving van Duinkerken. De eerste waarneming in ons land betrof een exemplaar, die van 26 augustus tot en met 7 september 1972 bij Makkum werd gezien.

Gedurende het Atlasproject werd op zeven plaatsen het broeden met zekerheid vastgesteld, onder andere bij Makkum, op Texel, bij Amstelveen, in de Wieringermeer en in het Verdronken Land van Saaftinghe (Teixeira 1979).

De enige plaats waar de soort nog steeds jaarlijks tot broeden komt, is het gebied van het Verdronken Land van Saaftinghe.

De Waaiierstaartrietzanger is zeer vorstgevoelig. Hierdoor fluctueert zelfs de Camargue-populatie zeer sterk en is in sommige jaren vrijwel geheel verdwenen. Het is daarom niet waarschijnlijk, dat de soort zich permanent in ons land zal kunnen vestigen, Zeeuws-Vlaanderen mogelijk uitgezonderd.

Waarnemingen in het binnenland van Nederland zijn zeer uitzonderlijk. In 1985 is de soort alleen bij Saafthinghe gezien. De vogel aan het Beuven is voor zover mij bekend de enige andere waarneming. Tevens is het de eerste waarneming voor de Kempen en overig Oost-Brabant.

Samenvatting

Op 5 en 6 oktober 1986 werd een Waaijerstaarrietzanger gezien en gehoord aan het Beuven te Someren. Voor zover bekend is het buiten Saafthinghe de enige waarneming in Nederland in 1986. Het is tevens de eerste waarneming in Oost-Brabant.

Literatuur

Teixeira, R.M. (red.) 1979. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Natuurmonumenten, 's-Graveland.

Henk Hendriks, Groesstraat 5, 5662 ET Geldrop.